

зв'язок, встановити причини відхилень, розробити заходи стосовно їх усунення за кожним маркетинговим заходом або мінімізувати несприятливий вплив на результат.

Таким чином, контроль за витратами на збут інноваційної продукції є одним із значимих елементів системи управління діяльністю підприємством, результативність якого залежить від правильності постановки цілей та його організації з урахуванням характерних ознак витрат на просування та продаж товарів і послуг, впливу чинників зовнішнього та внутрішнього середовища на проведення маркетингових досліджень та заходів.

Список використаних джерел

1. Нестеренко І.В., Чміль Є.Л. Моделювання облікової політики в контексті забезпечення інноваційного розвитку підприємства. *Цифрова економіка та економічна безпека*. 2022. Вип. 1(01). С. 92–99.

2. Савицька Н.Л., Чміль Г.Л. Трансформація взаємодії суб'єктів ринку в умовах диджиталізації маркетингу. *Цифрова економіка та економічна безпека*. 2022. Вип. 1 (01). С. 112–117.

3. Чміль Г.Л. Адаптивна поведінка суб'єктів споживчого ринку в умовах цифрової трансформації економіки: теорія, методологія та практика : монографія. Харків: Видавець Іванченко І. С. 2021. 377 с.

4. Чміль Г.Л., Кащена Н.Б., Нестеренко І.В. Розбудова системи контролю витрат на просування та продаж товарів і послуг. *Інфраструктура ринку*. 2022. Вип. 68. С. 163–169.

ВПЛИВ ВІЙНИ В УКРАЇНІ НА МІЖНАРОДНУ ТОРГІВЛЮ АГРОПРОДОВОЛЬЧОЮ ПРОДУКЦІЄЮ

Яценко О., д-р екон. наук, проф.

Київський національний економічний університет
ім. В. Гетьмана, м. Київ, Україна

Михайлова М., канд. екон. наук, доц.

Державний біотехнологічний університет, м. Харків, Україна

Завадська Ю.,

Product Development Team, Loopme, м. Київ, Україна

Російське військове вторгнення в Україну завдало серйозних проблем світовій торгівлі сільськогосподарською продукцією та поставило під загрозу не тільки геополітичну стабільність, а й

глобальну продовольчу безпеку. Наслідки війни в Україні мають глобальний прояв у всіх сферах, передусім економічній. Міжнародна економічна система – це складний організм, в якому Україна відіграє важливу роль, а продукція вироблена у її межах складає значну частку світового аграрного виробництва. Так, до початку війни українським агровиробникам належало 1-ше місце з виробництва насіння соняшнику, 3-тє місце з експорту меду та 4-тє – з експорту кукурудзи на світовому продовольчому ринку. У світовому виробництві основних видів сільськогосподарської продукції частка України сягала близько: 20% з виробництва соняшнику; 4% з виробництва цукрового буряку; 3% з виробництва ріпаку; 2% з виробництва зернових, у т.ч. 8% ячменю та 3% пшениці; 2% з виробництва молока коров'ячого; 1% з виробництва свинини, яловичини, м'яса птиці.

Важливо визначити наслідки війни в Україні для світової торгівлі сільськогосподарською продукцією, адже розвиток ринку агропродовольчої продукції визначається значною кількістю фундаментальних функцій, що він виконує. Водночас міжнародний агропродовольчий ринок стикається із сукупністю складних виробничих та розподільчих проблем. Зокрема, із необхідністю подвоїти продуктивність сільського господарства, виправити та запобігти торговим обмеженням та викривленням на світових сільськогосподарських ринках, забезпечити належне функціонування ринків продовольчих товарів та їх похідних та сприяти своєчасному доступу до ринкової інформації з метою обмеження волатильності цін на продовольство, а в сучасних реаліях мінімізація негативного впливу повномасштабного російського військового вторгнення в Україну.

За умов глобальної геополітичної нестабільності, викликаної, з-поміж іншого, повномасштабним військовим вторгненням Росії на територію України, що суттєво вплинуло на здатність останньої повноцінно виробляти та експортувати низку товарних груп аграрної спрямованості, країни та окремі митні території з метою формування критичних резервів національної продовольчої безпеки вдалися до запровадження численних нетарифних заходів регулювання торгівлі сільськогосподарською продукцією, у тому числі повної заборони експорту таких товарів.

Ескалація війни в Україні залучає важливих гравців світового ринку сільськогосподарських товарів у час і без того високої нестабільності, викликає значне занепокоєння щодо потенційного негативного її впливу на продовольчу безпеку як усередині країн учасниць конфлікту, так і на загальносвітовому рівні. Спостерігається невизначеність навколо її географічного масштабу та тривалості, що

обумовлює посилення флуктуаційних змін у межах глобальної агропродовольчої системи.

Задля подолання руйнівних наслідків від війни рядом міжнародних організацій, урядами країн було напрацьовано та спрямовано різноманітну допомогу Україні. Зокрема, значні зусилля приділені щодо налагодження логістичних проблем. З моменту початку повномасштабного вторгнення та блокади портів України, через які здійснювалося близько 90% транспортування зерна закордон, гостро стало питання створення можливості для їх експорту. З цією метою було запущено переговорний процес та розроблено альтернативні схеми розбудови логістичних ланцюжків, зокрема через морські порти держав-сусідів (а саме Болгарії та Румунії). За посередництва Туреччини було підписано договір щодо створення безпечного експортного коридору в акваторії Чорного моря. Тим самим мали бути створені умови для транспортування заблокованого зерна з України. З цією метою, відповідно до угоди було дещо послаблені санкції щодо експорту зернових і з Росії. Приділяється увага та надається допомога із будівництва нової мережі споруд для зберігання сільськогосподарської продукції в Україні. Крім того, чисельна підтримка була спрямована на забезпечення сільськогосподарських виробників необхідними матеріалами та послугами для ефективного вирощування та збору врожаю.

Отже, в умовах глобальної геополітичної нестабільності, яка передусім спровокована повномасштабним російським військовим вторгненням на територію України, спричинила ряд проблем для світової торгівлі сільськогосподарською продукцією та перерозподіл сил та потужностей на світовому ринку агропродукції, послабивши позиції країн Чорноморського регіону, які були провідними експортерами агро товарів. Маючи на меті запобігання продовольчому голоду країни-учасниці глобальної торговельної системи вдалися до нетарифних інструментів регулювання обсягів торгівлі, які вже остаточно прийшли на заміну тарифному регулюванню торгівлі, яке все ще залишалося найбільш часто застосовуваним інструментарієм обмеження торгівлі аграрною продукцією.